

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

20 במרס 2017

1125

כ"ב באדר התשע"ז

עמוד

הצעת חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה) (תיקון מס' 4)
(סיום פעילות החברה והעברה לאפוטרופוס הכללי), התשע"ז-2017 980

הצעת חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה) (תיקון מס' 4) (סיום פעילות החברה והעברה לאפוטרופוס הכללי), התשע"ז-2017

1. תיקון סעיף 40 בחוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו-2006' (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 40, במקום "לפי הוראות שיקבע הש"ח באישור ועדת הכספים של הכנסת" יבוא "לפי הוראות תקנות הנאמנות (דרכי השקעת כספי הקדש ציבורי), התשס"ד-2004".

ד ב ר י ה ס ב ר

כאמור, החברה עתידה לסיים את פעילותה ולפעול לפירוקה בתום שנת 2017. נושא הפירוק הוסדר במסגרת סימן ד' לפרק ו' לחוק. בפרט, סעיף 64 לחוק קובע מה יהיה דינם של נכסי החברה המנוהלים בנפרד מהתקציב השוטף (להלן – נכסים המנוהלים בנפרד) – קרי, נכסי נספי השואה שהועברו לחברה, אשר אינם חלק מהתקציב התפעולי שלה, וכן סכומים שהוקצו והועברו למטרת סיוע ולמטרת הנצחה. יצוין כי עד הגשת הצעת חוק זו שימשו כ-880 מיליון ש"ח מנכסי נספי השואה שבירי החברה למטרת סיוע לניצולי שואה הזקוקים לכך.

בהתאם להוראת סעיף 64 האמור, אם תלויה ועומדת לגבי נכסים המנוהלים בנפרד בקשה לקבלם לפי הוראות פרק ד' לחוק, אזי עם פירוק החברה הם יועברו לאפוטרופוס הכללי לתקופה של חמש שנים ויחולו עליהם ההוראות לפי חוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978 (להלן – חוק האפוטרופוס הכללי), כאילו היו נכסים עזובים שהוגשו לגביהם בקשות שחרור לפי אותו חוק (סעיף 64(ב) לחוק). לגבי שאר הנכסים המנוהלים בנפרד נקבע כי הם יוקנו לחברה עם פירוקה והמפרק שימונה יפעל למימושם ולחלוקת התמורה שתתקבל ממכירתם למטרת סיוע לניצולי השואה הזקוקים לכך (סעיף 64(ג) לחוק). והכול בהתאם לתקנות שייקבעו מכוח סעיף 64(ג) לחוק.

התיקון המוצע בהצעת חוק זו מובא כחלק מהליכי היערכות לסיים פעילותה של החברה עם פירוקה וקליטת הנכסים שלגביהם זוהו יורשים באפוטרופוס הכללי, הליכים המבוצעים במקביל ובשיתוף בין החברה לבין האפוטרופוס הכללי. בחינת מכלול הוראות החוק לצד הליך למידת תהליכי העבודה בשני הגופים, חידרו את הצורך בהבהרת המסגרת המשפטית אשר תחול עם פירוק החברה, ומתן מענה לשאלות משפטיות רבות אשר החוק אינו מתייחס אליהן, או מתייחס באופן חלקי, ולעתים בעייתי ליישום, בפרט בשים לב לניסיון ולפרקטיקה שנצברו בתהליכי עבודת החברה מאז תיקון מס' 3.

עיקרו של התיקון המוצע בפירוט ההסדרים המשפטיים שיחולו בתקופת הביניים שבמהלכה ינוהלו הנכסים על ידי האפוטרופוס הכללי (להלן – תקופת הביניים), וכן לאחריה, ככל שנכסים כאמור ייוותרו בידי האפוטרופוס הכללי או

בללי ביום ג' בטבת התשס"ו (3 בינואר 2006) פורסם חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו-2006' (להלן – חוק נכסים של נספי השואה או החוק). מטרתו של החוק, כפי שנקבעו בסעיף 1, היא לפעול להגברת הפעולות לאיתור נכסים הנמצאים בישראל, שיש יסוד סביר להניח כי בעליהם נספו בשואה, לאיתור היורשים ובעלי זכויות אחרים בנכסים כאמור, ולהשבת נכסים אלה ליורשים ולבעלי הזכויות שאותרו. כאשר לא אותרו יורשים או בעלי זכויות כאמור, ביקש החוק להפנות את הנכסים למטרות סיוע לניצולי השואה וכן למטרות הנצחה וזכר השואה וזכרם של הנספים בשואה, תוך מתן עדיפות למטרת סיוע לניצולי השואה.

לשם ביצוע מטרות החוק הוקמה, לתקופה קצובה בת חמש עשרה שנים, החברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ (להלן – החברה או החברה להשבה), והוסדרו מבנה החברה, הסדרי ממשל תאגידי שנקבעו לגביה, חובותיה, סמכויותיה, נוהלי עבודתה ועוד.

בשנת 2014 פורסם תיקון מספר 3 לחוק (להלן – תיקון מס' 3), אשר בין השאר, ביוזמת החברה להשבה, קיצר בארבע שנים את פרק הזמן שנקבע לפעילות החברה וקבע כי פעילותה תסתיים ביום י"ג בטבת התשע"ח (31 בדצמבר 2017). קיצור תקופת פעילות החברה הביא לחיסכון של עשרות מיליוני שקלים, שכבר הועברו על ידי החברה כסיוע לניצולי שואה נזקקים. בנוסף, נקבעו בתיקון האמור הסדרים מיוחדים במטרה להתמודד עם חסמים משפטיים אשר הקשו את הגשת תכליות החוק ואת אפשרות החברה להשיב את הנכסים של נספי השואה ליורשים שאותרו. השינוי העיקרי במסגרת תיקון מס' 3 היה קביעת מנגנון משפטי שהסמיך את ועדת הערר, הפועלת לפי החוק, לתת "צו בדבר חליפיו של נספה השואה", כחלופה לצו ירושה או לצו קיום צוואה, והכול בהליך יעיל ופשוט יותר בעבור היורשים. מנגנון זה הוכיח את יעילותו ואכן קצב השבת הנכסים ליורשים מאז תיקון מס' 3 עלה באופן משמעותי ביותר, וסייע לחברה לעמוד ביעדיה, כך שעד הגשת הצעת חוק זו איתרה החברה יורשים לנכסים בהיקף של כ-650 מיליון ש"ח המהווה שיעור של כ-31% מהנכסים, שיעור כפול מזה שהיה צפוי בעת חקיקת החוק ב-2006.

¹ ס"ח התשס"ו, עמ' 202; התשע"ד, עמ' 462.

² ק"ת התשע"ד, עמ' 318.

(1) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

”(ב) החברה תעביר לניהול האפוטרופוס הכללי, עד תום תקופת פעילות החברה, כל נכס מהנכסים המנוהלים בנפרד שמתקיים לגביה, במועד ההעברה, אחד מאלה:

(1) החברה נתנה החלטה בבקשה לקבלת הנכס לפי סעיפים 22 או 26 ולפיה למבקש זכות בנכס, או שהתנתה את מתן החלטתה כאמור בהמצאת צו ירושה, צו קיום צוואה או צו בדבר חליפיו של נספה השואה, והנכס טרם הושב לבעל הזכות בו;

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 1 סעיף 40 לחוק קובע כי כספי החברה יושקעו לפי תקנות שיקבע השר באישור ועדת הכספים של הכנסת. מאז הקמתה השקיעה החברה את כספיה לפי הוראות תקנות הנאמנות (דרכי השקעת כספי הקדש ציבורי), התשס”ד–2004, בהתאם להוראת המעבר שנקבעה בסעיף 83 לחוק. החברה מצאה כי דרכי השקעה אלה בעיקרן הולמות את דרך השקעת הכספים הראויה בעיניה בהתחשב בייעוד הכספים על פי החוק. לכן, לאורך תקופת פעילות החברה לא התעורר צורך בהתקנת תקנות לפי סעיף 40 לחוק, ותקנות כאלה לא הותקנו. מוצע לתקן את החוק, כך שישקף את האופן שבו הושקעו כספי החברה בפועל ואת האופן שבו תמשיך החברה להשקיע את הכספים עד לתום תקופת פעילותה. בהמשך לחיקון המוצע לסעיף 40, מוצע לבטל את סעיף 83 לחוק, הקובע הוראת מעבר לעניין השקעת כספי החברה עד להתקנת תקנות לפי סעיף 40 לחוק.

סעיף 2 סעיף 64 לחוק קובע מה יהיה דין נכסי החברה בפירוק, והוא מרכז את ההוראות המתייחסות להעברת נכסים לאפוטרופוס הכללי או למפרק; חובות האפוטרופוס הכללי וסמכויותיו בהקשר הזה; הוראות המתייחסות למפרק, והסמכה להתקין תקנות בעניין העברת נכסים למטרת סיוע לניצולי שואה הזקוקים לכך. מרבית השאלות המשפטיות וההבהרות אשר התיקון המוצע מבקש לספק להן מענה, נוגעות להוראות סעיף זה.

מוצע להותיר במסגרת התיקון את סעיף קטן (א) בנוסחו כיום, ובו הקביעה העקרונית ולפיה הנכסים שאינם מהווים חלק מהתקציב השוטף של החברה, המנוהלים בנפרד לפי סעיף 56(ב) לחוק – קרי, נכסים שהועברו לחברה ואשר אינם מהווים חלק מהתקציב התפעולי השוטף, לרבות סכומים שהוקצו למטרת סיוע ולמטרת הנצחה – לא יהיו חלק מנכסי החברה העומדים לחלוקה בפירוק.

כמו כן מוצע להחליף את סעיף קטן (ב) ולתקן את סעיפים קטנים (ג) ו-(ג1) של סעיף 64 כמפורט להלן:

(1) לפסקה

לסעיף קטן (ב) המוצע

סעיף 64(ב)(1) לחוק קובע כיום כי ”הנכסים המנוהלים בנפרד אשר תלויה ועומדת בקשה לקבלם לפי הוראות פרק ד, יועברו עם פירוק החברה לניהול האפוטרופוס הכללי לתקופה של חמש שנים ויחולו עליהם ההוראות לפי חוק האפוטרופוס הכללי כאילו היו נכסים עזובים שהוגשו לגביהם בקשת שחרור לפי אותו חוק”.

ככל שתגיע בקשת השבה ביחס לנכסים כאמור. התיקון המוצע מבקש לשמר את ההסדרים המיוחדים אשר נקבעו במסגרת תיקון מס’ 3 – גם בתקופת הביניים, וזאת כדי לאפשר לאפוטרופוס הכללי להשלים את פעולת ההשבה במקרים שבהם אותרו יורשים, ולהימנע מאותם חסמים אשר הקשו על החברה לבצע את פעילותה זו עובר לתיקון מס’ 3.

כמו כן, מוצע להסדיר באופן מפורש את ההוראות שיחולו ביחס להעברת הנכסים לאפוטרופוס הכללי והמידע לגביהם; אופן ניהול הנכסים; איתור בעלי הזכויות בהם; העברת נכסים למטרות סיוע לניצולי שואה הזקוקים לכך ולהנצחת זכר השואה; סיום תקופת הביניים והטיפול בבקשות השבה עתידיות שיוגשו לאחר מכן, והכול כפי שיפורט להלן.

כלל ההוראות הרלוונטיות לדין הנכסים בפירוק החברה ולהתחייבויות המדינה לאחר מכן, מוסדרות כיום במסגרת סעיפים 64 ו-64א לחוק. מוצע לפצל את ההוראות סעיפים אלה לשלושה חלקים:

האחד, סעיפים 64 עד 64ב המוצעים – במסגרתם מוצע לקבוע את ההוראות בדבר העברת נכסים או מידע על נכסים לאפוטרופוס הכללי, או למפרק, לפי העניין, עד תום תקופת פעילות החברה;

השני, פרק ז’ המוצע שעניינו ”טיפול בנכסים של נספי השואה בידי האפוטרופוס הכללי, בתקופת הביניים”, שבמסגרתו מוצע להסדיר את אחריותו, סמכויותיו וחובותיו של האפוטרופוס הכללי בכל הנוגע לטיפול בנכסים שהועברו אליו, בתקופת הביניים. בכלל זה, מוצע לקבוע סמכות להשלמת פעולות שבהן החלה החברה, ייזום וביצוע חקירות לאיתור יורשים ובעלי זכויות אחרים בנכסים, וכן את תחולת הוראות החוק, והוראות חוק האפוטרופוס הכללי, אשר יחולו על פעולות אלה. במסגרת פרק ז’ המוצע ייכללו גם ההוראות המתייחסות להתחייבות המדינה לאחר תום תקופת פעילות החברה והוראות הנוגעות לנושא העברת הכספים למטרות סיוע והנצחה, אשר כיום קבועות בסעיף 64(ג) לחוק;

השלישי, מוצע לקבוע תיקונים שונים במסגרת פרק ח’ לחוק שעניינו ”הוראות שונות”. כבר כיום כולל הפרק האמור הוראות אשר ימשיכו לחול גם לאחר תום תקופת פעילות החברה. התיקונים המוצעים עוסקים בהתאמת ההוראות הקיימות כיום ביחס לחברה והחלתן גם על האפוטרופוס הכללי בתקופת הביניים.

(2) החברה החליטה לפי סעיפים 22 או 26, לדחות בקשה לקבלת הנכס וטרם חלף המועד להגשת ערר או ערעור ביחס לאותה החלטה לפי סעיף 28(א) או לפי חוק בתי דין מינהליים, לפי העניין, או שערר או ערעור כאמור תלויים ועומדים;

(3) הנכס הוא מקרקעין ומתקיים אחד מאלה:

(א) תלויה ועומדת בקשה לקבלו לפי הוראות פרק ד';

(ב) החברה פתחה בחקירה לפי סעיף 17 לאיתור היורשים או בעלי זכויות אחרים בנכס ויש לה יסוד סביר להניח כי יאותרו יורשים או בעלי זכויות כאמור.

(ב1) על העברת הנכסים מהחברה לאפוטרופוס הכללי לפי סעיף קטן (ב) יחולו פסקאות (1) ו-2(2) של סעיף 32, בשינויים המחויבים.

(ב2) היה בנכסים שהועברו לניהול האפוטרופוס הכללי לפי סעיף קטן (ב) נכס אשר זכויות או פעולות בו טעונות רישום בפנקס המתנהל לפי חוק, יודיע האפוטרופוס הכללי על כך לרשם המנהל את הפנקס, והרשם ירשום בו הערה מתאימה; נרשמה הערה כאמור, לא תירשם כל זכות או פעולה בנכס הסותרת את תוכן ההערה.

ד ב ר י ה ס ב ר

שערר או ערעור כאמור תלויים ועומדים. ביחס לנכסים אלה, ראוי לאפשר לטוענים לזכויות בנכס למצות את הליכי הערעור בטרם העברת הנכס למטרות הסיוע וההנצחה.

נכסי מקרקעין משני סוגים: האחד – נכסים שתלויה ועומדת בקשה לקבלם, נכסים אלה נכללים כיום בהוראת סעיף 64(ב1) וגם לפי החוק הקיים היו מיועדים לעבור לאפוטרופוס הכללי לשם השלמת הטיפול בהשבתם ליורשים; השני – נכסים אשר ביחס אליהם מתקיימת חקירה של החברה לאיתור היורשים, המצויה בשלבים מתקדמים אשר טרם הבשילו לכלל הגשת בקשת השבה, ויש יסוד סביר להניח כי יימצאו בהם יורשים או בעלי זכויות אחרים. במסגרת זו ההתייחסות היא לנכסי מקרקעין בלבד, בהיותם מוחזקים בידי החברה. זאת, להבדיל מנכסי הכספים המפורטים לעיל, אשר אינם בידי החברה, שכן הועברו זה מכבר למטרות הסיוע וההנצחה.

לסעיף קטן (ב1) המוצע

לעניין אופן העברת הנכסים מהחברה לאפוטרופוס הכללי, מוצע להחיל את פסקאות (1) ו-2(2) של סעיף 32 לחוק, שעניינם השבה ליורשים ולבעלי הזכויות, בשינויים המחויבים. באופן זה, לעניין סעיפים אלה יראו את האפוטרופוס הכללי כמבקש, אשר בקשתו לקבלת נכס אושרה בידי החברה. קרי, נכס שעל החברה להעביר לאפוטרופוס הכללי, יועבר בצירוף הפירות שצמחו ממנו מיום העברתו לחברה, לרבות רווחי פעולות השקעה של החברה, ובניכוי הפסדי השקעה והוצאות שחלו על הנכס.

לסעיף קטן (ב2) המוצע

באופן דומה להסדר הקבוע בסעיף 15 לחוק, מוצע כי במקרה שבו בין הנכסים שהועברו מהחברה לאפוטרופוס הכללי נמצא נכס אשר הזכויות או הפעולות בו טעונות רישום בפנקס המתנהל לפי חוק, יודיע האפוטרופוס הכללי על כך לרשם, והרשם ירשום בו הערה מתאימה.

בבסיס הוראה זו עומדת התפיסה ולפיה אם הוגשה בקשה לקבלת נכס, נדרש, לכל הפחות, למצות את הבחינה אם אכן המבקש הוא בעל הזכות לקבלו, ואם זה אכן כך – לפעול להשבת הנכס למבקש. יצוין כי פעמים רבות, בקשות לקבלת נכס הוגשו כתוצאה מפעולות חקירה יזומות שביצעה החברה, ומפניות ליורשים פוטנציאליים שאותרו בידי החברה, ומשכך ראוי כי תינתן הזדמנות להשלים את תהליך בדיקת הבקשה והשבת הנכס לבעלי הזכויות.

בנוסף, נראה כי הנחת המחוקק בבסיס תיקון מס' 3 הייתה כי עד לתום תקופת פעילותה, תסיים החברה את פעולות החקירה והאיתור ביחס לכלל הנכסים שהועברו לניהולה, ומצבת הבקשות התלויות והעומדות תשקף, הלכה למעשה, את כלל הנכסים שלגביהם אותרו יורשים פוטנציאליים. בחינת הנתונים בפועל מצביעה על הצורך בעדכון ההוראה האמורה והרחבתה כך שתחול גם ביחס לנכסים אשר על פי החוק בנוסחו כיום אינם נכללים במצבת הנכסים להעברה לאפוטרופוס הכללי. נכסים אלה יוקנו לחברה עם פירוקה, והמפרק יפעל מימושם ולחלוקת התמורה שתתקבל ממכירתם למטרת סיוע לניצולי השואה הזקוקים לכך ולהנצחת זכר השואה (הוראת סעיף 64(ג) המוצע).

התיקון המוצע מבקש לשמור על תכליות החוק במובן זה שיתאפשר לאפוטרופוס הכללי למצות את החקירה בנכסים שלגביהם קיים יסוד סביר להניח כי יאותר יורש או בעל זכויות אחר. לפיכך מוצע לקבוע כי גם נכסים כאמור יועברו לניהול האפוטרופוס הכללי, כמפורט להלן:

נכסים שלגביהם החברה הכירה בזכויות היורשים, בין אם באופן מלא ובין אם באופן חלקי, והנכס טרם הושב להם בפועל. נכסים אלה נכללים בהוראת סעיף 64(ב1), על פי נוסחו כיום.

נכסים שלגביהם החברה דחתה בקשה לקבלת הנכס, וטרם חלף המועד להגשת ערר או ערעור על החלטה זו, או

(3) אחריות החברה לגבי נכס של נספה השואה שעליה להעביר לאפוטרופוס הכללי לפי סעיף קטן (ב) תסתיים במועד העברתו לאפוטרופוס הכללי או במועד העברת המסמכים, החשבונות והמידע לגביו כאמור בסעיף 64ב, לפי המאוחר.

(4) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (3), החל במועד העברת נכס לאפוטרופוס הכללי לפי סעיף קטן (ב), יבוא האפוטרופוס הכללי במקום החברה לכל דבר ועניין הנוגע לנכס ולניהולו לרבות בקשה לקבלת הנכס או הליך להשבתו, ולרבות הליך התלוי ועומד לפני בית משפט או ועדת הערר בקשר לזכויות בנכס או לגבי הנכס;

ד ב ר י ה ס ב ר

הזכויות בנכס שהועבר לניהולו לפי פסקה (1) במטרה להשיב את הנכס לבעלי הזכויות בו, ובכלל זה יבצע את כל הפעולות המנויות להלן בתוך שנתיים מיום העברת הנכס לניהולו:

(א) יפרסם מדי שישה חודשים בשני עיתונים יומיים בשפה העברית בעלי תפוצה רחבה בישראל, ובאתר האינטרנט של משרד המשפטים, הודעה הכוללת את פרטי הנכס, ובכלל זה את סוג הנכס ואת שמו של בעל הזכויות האחרון בנכס;

(ב) יבצע את כל הפעולות המנויות בתוספת הרביעית לגבי הנכס, אלא אם כן מצא לגבי פעולה מסוימת כי הפעולה בוצעה בעבר בידי החברה או שאין בה כדי לתרום לאיתור בעלי הזכויות בנכס או שאין הצדקה לביצוע הפעולה מנימוקים אחרים, בהתחשב בין השאר בעלויות קבלת המידע ובשווי של הנכס;

(3) לשם הפעלת סמכויותיו לפי חוק האפוטרופוס הכללי בקשר לנכסים שהועברו לניהולו לפי סעיף קטן זה, רשאי האפוטרופוס הכללי להשלים כל פעולה שנעשתה בידי החברה לשם איתור היורשים או בעלי הזכויות האחרים בנכסים כאמור והשבת הנכסים לידיהם;

(4) רצה האפוטרופוס הכללי בקשה לשחרור שהוגשה לגבי נכס שהועבר אליו בהתאם להוראות פסקה (1), יועבר הנכס, ואם היה הנכס מקרקעין – תועבר התמורה שתקבל ממכירתו, בקיזוז ההוצאות שהוצאו בשל הנכס בתקופת ניהולו למטרת סיוע לניצולי השואה הזקוקים לכך אף אם טרם חלפה התקופה האמורה בפסקה (1), ובלבד שטרם המכירה ביצע האפוטרופוס הכללי את כל הפעולות המנויות בפסקה (2) לשם איתור בעלי הזכויות בנכס;

(5) נכסים שהועברו לאפוטרופוס הכללי לפי פסקה (1) ונתורו בניהולו בתום התקופה האמורה באותה פסקה, יועברו למטרת סיוע לניצולי השואה הזקוקים לכך.

אם נרשמה הערה כאמור, לא תירשם כל זכות או פעולה בנכס הסותרת את תוכן ההערה.

לסעיף קטן (3) המוצע

מוצע לקבוע כי אחריות החברה לגבי נכס של נספה השואה תסתיים במועד העברתו לאפוטרופוס הכללי או במועד העברת המידע הרלוונטי לאותו נכס (לפי הוראות סעיף 64ב(א) המוצע), לפי המאוחר, וממועד זה ואילך תחול האחריות על האפוטרופוס הכללי לפי הוראות החוק. העברת הנכסים והמידע כאמור תבוצע לא יאוחר מהמועד הקבוע לסיום פעולת החברה, ו"ג בטבת התשע"ח (31 בדצמבר 2017). מהוראה זו נגזרת חובת החברה להיערך מבעוד מועד להעברת הנכסים והמידע בהתאם לתיקון המוצע ובמקביל חובת האפוטרופוס הכללי להיערך לקליטתם, כפי שיועברו על ידי החברה.

לסעיף קטן (4) המוצע

מוצע לקבוע מפורשות כי החל במועד העברת נכס מהחברה לאפוטרופוס הכללי, יבוא האחרון בנעלי החברה לכל דבר ועניין הנוגע לנכס ולניהולו. בין השאר, הכוונה להליכים משפטיים המתנהלים ביחס לנכס שהועבר לניהולו האפוטרופוס הכללי ואשר החברה צד להם, בקשות שהוגשו לחברה, החלטות שקיבלה, הליכים לפני ועדת הערר בקשר לזכויות בנכס או לגביו ועוד.

יובה, כי ככל שקיימים הליכים משפטיים ביחס לנכסים אשר בהתאם להוראות סעיף 64(ג) בנוסחו המוצע, יוקנו לחברה עם פירוקה, והמפרק יפעל למימושם ולחלוקת התמורה שתקבל ממכירתם למטרות סיוע והנצחה, אזי המפרק מכוח תפקידו, ולא האפוטרופוס הכללי, הוא שייכנס בנעלי החברה בהליכים אלה.

וזה נוסחו המלא של סעיף 64(ב) שמוצע לבטלו:

...64. (א).

(ב) (1) הנכסים המנוהלים בנפרד שתלויה ועומדת בקשה לקבלם לפי הוראות פרק ד', יועברו עם פירוק החברה לניהול האפוטרופוס הכללי לתקופה של חמש שנים ויחולו עליהם ההוראות לפי חוק האפוטרופוס הכללי כאילו היו נכסים עזובים שהוגשו לגביהם בקשות שחרור לפי אותו חוק;

(2) האפוטרופוס הכללי ייזום הליך של חקירה ובדיקה ויפעל בשקידה סבירה לאיתור בעלי

(2) בסעיף קטן (ג), במקום "סעיף קטן (ב)(1)" יבוא "סעיף קטן (ב)" ואחרי "הזקוקים לכך" יבוא "ולמטרת הנצחה";

(3) בסעיף קטן (ג1), במקום "והשר לאזרחים ותיקים" יבוא "והשר לשוויון חברתי" ובמקום הסיפה החל במילים "הזקוקים לכך" יבוא "הזקוקים לכך ולמטרת הנצחה לפי סעיף קטן (ג), ובלבד –

(1) שהנכסים לא ישמשו לתשלום גמלה או קצבה או לתשלום מענק אחר המגיעים לניצולי השואה שלא מכוח חוק זה;

(2) שהסכום המיועד למטרת הנצחה לא יעלה על 4% מהסכום שיוקצה למטרת סיוע;

(3) שלא יינתנו סיוע או תמיכה למוסד ממוסדות המדינה לרבות רשות מקומית."

3. סעיף 64 לחוק העיקרי – בטל.

4. בפרק ו' לחוק העיקרי, לפני כותרת סימן ה' יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)

שימוש החברה בנכסים, ולפיה הסכום המיועד למטרת הנצחה לא יעלה על 4% מהסכום שיוקצה למטרות סיוע; יחס זה, אשר חל משך תקופת פעילות החברה, מבטא את העדיפות שראה המחוקק למטרת הסיוע לניצולי השואה על פני מטרת הנצחה; השלישית, הוראה המבטיחה שכספיהם הפרטיים של נספי השואה לא יועברו למוסד ממוסדות המדינה או הרשויות המקומיות אלא ישמשו לסיוע ולהנצחה בידי גורמים אחרים. הוראה זו קבועה כיום בסעיף 4(ב) לחוק במסגרת פירוט מטרות החברה ותפקידיה.

סעיף 3 עניינו של סעיף 64 לחוק ב"התחייבות המדינה לאחר תום תקופת פעילות החברה",

והוא קובע את ההוראות לעניין זכאותו של אדם שהוכיח לאחר תום תקופת פעילות החברה כי הוא יורש או בעל זכויות אחר בנכס שנוהל בידי החברה, לקבל מהמדינה את שווי של הנכס כאמור. לאור הכללת הוראות בעניין זה במסגרת סעיף 67 המוצע, כפי שיפורט בהמשך, מתייחס הצורך בסעיף זה ומוצע לבטלו.

להלן נוסח סעיף 64 שמוצע כאמור לבטלו:

"התחייבות המדינה לאחר תום תקופת פעילות החברה"

64 אדם הוכיח אדם לאחר תום תקופת פעילות החברה, כי הוא יורש או בעל זכויות אחר בנכס של נספה השואה שנוהל בידי החברה, יהיה אותו אדם וכא לקבל מהמדינה את שווי של הנכס כפי שהיה ביום שבו הועבר על ידי החברה לאחר ואם מומש הנכס בידי החברה – את התמורה שהתקבלה ממכירתו, והכול בצירוף הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, ובקיומו ההוצאות שהוצאו בשל הנכס בתקופת ניהולו."

סעיף 4 מוצע להוסיף את סעיף 64 ובו לקבוע הוראות לעניין העברת מידע מהחברה לאפוסטרופוס הכללי ולגנוך המדינה, וכן הוראות בעניין אבטחת המידע וחובת הסודיות שתחול על מקבל המידע, כמפורט להלן:

לפסקה (3)

סעיף קטן (ג1) מסמיך את שר המשפטים, בהסכמת שר האוצר, שר הרווחה והשירותים החברתיים, והשר לאזרחים ותיקים, לקבוע כללים לעניין העברת הנכסים לסיוע לניצולי השואה הזקוקים לכך לאחר תום תקופת פעילות החברה. כמו כן קובע סעיף קטן זה כי נכסים אלה לא ישמשו לתשלום גמלה או קצבה שמגיעה בדין לניצולי השואה מהמדינה או לתשלום מענק אחר מהמדינה שניתנו לניצולי השואה במועד מוקדם יותר.

מוצע לקבוע כי הכללים שייקבעו מכוח הסמכת השרים כאמור יתייחסו גם להעברת הנכסים למטרת הנצחה, כפי שהוסבר לעיל. כמו כן מוצע תיקון טכני המעדרך את תוארו של השר לאזרחים ותיקים, לתואר "השר לשוויון חברתי".

בנוסף, מוצע לכלול בסעיף קטן זה הוראות שונות הנוגעות לנכסים אלה. האחת, הוראה המעוגנת כבר עתה בלשון הסעיף, ולפיה הכספים שיוענקו לניצולי השואה מתוך הנכסים של נספי השואה יבואו נוסף על כל גמלה, קצבה או מענק שלהם זכאים הניצולים שלא מכוח חוק זה; השנייה, הוראה המעוגנת כיום בסעיף 34(ג) לחוק לעניין

64.ב. (א) החברה תעביר לאפוטרופוס הכללי עד תום תקופת פעילות החברה את המסמכים, החשבונות וכל מידע אחר המצוי ברשותה שיש בו כדי לסייע באיתור נכסים של נספי השואה, באיתור היורשים ובעלי הזכויות בנכסים כאמור ובהשבת הנכסים לידיהם, ובכלל זה מידע הנוגע לנכסים של נספי השואה שהועברו אליה לפי הוראות פרק ג'.

(ב) החברה והאפוטרופוס הכללי ינקטו בעת העברת המידע לפי סעיף קטן (א) אמצעי אבטחת מידע הדרושים כדי להגן על שלמות המידע וכדי להגן עליו מפני חשיפה, שימוש או העתקה, בלא רשות בדיון.

(ג) מי שקיבל מידע לפי סעיף קטן (א) לא יגלה אותו לאחר ולא יעשה בו כל שימוש אלא לצורך ביצוע הוראות חוק זה או לפי צו של בית משפט.

(ד) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), החברה תפקיד בגנון המדינה, עד תום תקופת פעילות החברה, חומר המצוי ברשותה שהוא, לדעת הגנון לאחר התייעצות עם החברה, חומר ארכיוני; לעניין זה, "הגנון", "הגנון" ו"חומר ארכיוני" – כהגדרתם בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955.⁵

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ד) המוצע

במקביל להעברת מידע על אודות נכסים של נספי השואה מהחברה לאפוטרופוס הכללי, יש חשיבות מחקרית, חברתית והיסטורית לשימור המידע הרב שנאסף בידי החברה במהלך שנות פעולתה על אודות נכסים של נספי השואה ועל אודות אופן פעילות החברה עצמה. מוצע כי שימור מידע זה ייעשה במסגרת גנון המדינה, ואילו יועבר חומר ארכיוני שברשות החברה. החברה אינה נחשבת מוסד מדינה לפי חוק הארכיונים, התשט"ו-1955 (להלן – חוק הארכיונים), ועל כן אינה מחויבת להפקיד בגנון את חומריה הארכיוניים. חוק הארכיונים מאפשר הפקדת חומר ארכיוני פרטי באמצעות הסכם, ואולם כדי לגבור על חובת הסודיות שבסעיף 72(ב) לחוק זה, נדרש הסדר מפורש בחוק בנוגע להעברת חומר ארכיוני לגנון.

חומר ארכיוני מוגדר בחוק הארכיונים כדלקמן:

"כל כתב על גבי נייר או על גבי חומר אחר וכל תרשים, דיאגרמה, מפה, ציור, תו, תיק, תצלום סרט תקליט וכיוצא באלה –

... (1)

(2) המצויים בכל מקום שהוא ושיש בהם ענין לחקר העבר, העם, המדינה או החברה, או שהם קשורים לזכרם או לפעולתם של אנשי שם;

מוצע כי שיקול הדעת באשר לקביעת החומר שיועבר לגנון יהיה בידי גנו המדינה שהוא מנהל הגנון, בהתייעצות עם החברה אשר אספה את המידע ואשר המידע מצוי

לסעיף קטן (א) המוצע

במסגרת סעיף קטן זה מוצע לקבוע כי על החברה להעביר לאפוטרופוס הכללי, עד תום פעילותה, את כלל המידע שאספה במשך שנות פעילותה ביחס לנכסים של נספי השואה. מידע זה הכרחי כדי לאפשר לאפוטרופוס הכללי לבצע את תפקידיו לפי חוק זה. המידע שיועבר לאפוטרופוס הכללי אינו רק ביחס לנכסים המועברים לו פזיות לפי סעיף 64(ב) המוצע אלא רחב יותר ונוגע לכלל הנכסים של נספי השואה. זאת נוכח החשיבות כי כלל המידע השמור בחברה ביחס לפעילותה באיתור והשבת נכסים – ובכלל זה נכסים שכבר הושבו או הושבו באופן חלקי – יועבר בצורה מסודרת לאפוטרופוס הכללי, אשר ישמר את מאגרי המידע והארכיונים וככל הנדרש ייעשה בהם שימוש בעת שיתקבלו פניות ביחס לנכסים אלה. יובהר כי המדובר בארכיב מלא של מידע המשקף פעולות נרחבות, החלטות שהתקבלו, נתונים שנאספו ומתודולוגיות איתור ובחינה שהפעילה החברה, אשר להם ערך רב – הן בשימור הידע והן באפשרות לאחזר את המידע, אשר סביר כי יידרש בעתיד, ככל שקיימת אפשרות למי שיבקש לברר את זכותו בנכס לפנות בבקשה לאפוטרופוס הכללי או למדינה.

לסעיפים קטנים (ב) ו-(ג) המוצעים

במסגרת סעיפים קטנים אלה מוצע לקבוע הוראות בעניין סודיות המידע ואבטחת המידע בעת העברתו מהחברה לאפוטרופוס הכללי, ולהבטיח כי השימוש במידע כאמור ייעשה אך ורק למטרות שלשמן הוא מועבר.

⁵ ס"ח התשט"ו, עמ' 14.

(ה) הוראות סעיף זה יחולו על אף הוראות כל דין לענין שמירת סודיות והגנת הפרטיות."

הוספת פרק ז' 5. אחרי סעיף 67 לחוק העיקרי יבוא:

"פרק ז': טיפול בנכסים של נספי השואה בידי האפוטרופוס הכללי, בתקופת הביניים

הגדרה 67א. בפרק זה, "נכס מועבר" – כל אחד מאלה:

(1) נכס שהחברה העבירה לניהול האפוטרופוס הכללי לפי סעיף 64(ב);

(2) נכס שהחברה העבירה מידע הנוגע אליו לאפוטרופוס הכללי לפי סעיף 64, ומתקיימים לגביו שניים אלה:

(א) הנכס נוהל בידי החברה והחברה העבירה אותו למטרת סיוע או למטרת הנצחה לפי חוק זה או שהנכס מיועד לחלוקה למטרות אלה בידי המפרק לפי סעיף 64(ג);

(ב) הליך החקירה לשם איתור היורשים או בעלי הזכויות בנכס לא מוצה בידי החברה.

תחולת הוראות הפרק בתקופת הביניים על הנכסים המועברים 67ב. הוראות פרק זה יחולו על הנכסים המועברים בתקופה שמתום תקופת פעילות החברה עד יום ז' בטבת התשפ"ג (31 בדצמבר 2022) (בפרק זה – תקופת הביניים).

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 67 המוצע

לצורך קביעת הוראות שונות ביחס לאופן הטיפול של האפוטרופוס הכללי בנכסים ובמידע שיועבר אליו מהחברה, מוצע להגדיר "נכס מועבר" כאחד מאלה:

(1) נכס שהחברה העבירה לניהול האפוטרופוס הכללי. במקרה זה ניתן לזהות נכס פיזי אשר החזקה בו עברה לידי האפוטרופוס הכללי;

(2) מידע הנוגע לנכס, אשר מתקיימים בו שני אלה: הנכס הועבר למטרות סיוע והנצחה על ידי החברה או שהועבר על ידה למפרק למטרות כאמור, והחברה לא מיצתה בעניינו את הליך החקירה לאיתור יורשים או בעלי זכויות אחרים בו.

הגדרת "נכס מועבר" מורכבת מהנכסים אשר החובה להעבירם לניהול האפוטרופוס הכללי מעוגנת בסעיף 64(ב) המוצע, וכן ממידע הנוגע לנכסים כאמור בפסקה (2) לעיל אשר החובה להעבירו לאפוטרופוס הכללי מעוגנת בסעיף 64 המוצע.

לסעיף 67 המוצע

מוצע להבהיר כי ההסדרים המוצעים במסגרת הוראות הפרק יחולו על הנכסים המועברים בתקופת הביניים, כלומר מתום תקופת פעילות החברה עד ליום ז' בטבת התשפ"ג (31 בדצמבר 2022), אלא אם כן נאמר אחרת במסגרת הסעיפים עצמם, המחילים במפורש הוראות מסוימות גם לאחר תום תקופת הביניים. הוראות כאמור מוצעות במסגרת סעיפים 67ט עד 67יא.

בידיה. ההתייעצות כאמור והפקדת החומר הארכיוני בגנן תיעשה לפני תום פעילות החברה.

הטיפול בחומר שיועבר לגנן המדינה ייעשה על פי הוראות חוק הארכיונים, לרבות הסדרי העיון בחומה. העיון במידע שיופקד במקביל אצל הגנן ואצל האפוטרופוס הכללי, ייעשה על פי הוראות חוק האפוטרופוס הכללי שהוא חוק ספציפי לעניין זה, וזאת בהתאם להוראת תקנה 14(1) לתקנות הארכיונים (עיון בחומר ארכיוני המופקד בגנן), התש"ע-2010.

לסעיף קטן (ה) המוצע

למען הסר ספק, ואף שהוראת סעיף 72(ב) לחוק מאפשרת העברת מידע לשם ביצוע הוראות חוק זה, מוצע לקבוע במפורש כי החובה להעביר מידע לפי סעיף זה תחול על אף הוראות כל דין לעניין שמירת סודיות והגנת הפרטיות.

סעיף 5 מוצע להוסיף לחוק את פרק ז' שכתרתו "טיפול בנכסים של נספי השואה בידי האפוטרופוס הכללי, בתקופת הביניים" ובמסגרתו לרכז את ההוראות המהותיות שיחולו על האפוטרופוס הכללי בתקופת הביניים, ביחס לטיפול בנכסים של נספי השואה, כפי שיפורט להלן.

ג.67. (א) האפוטרופוס הכללי ייזום הליך של חקירה ובדיקה ויפעל בשקידה סבירה לאיתור היורשים או בעלי הזכויות האחרים בנכסים המועברים שבמועד העברתם לאפוטרופוס הכללי טרם מוצה הליך החקירה לגביהם בידי החברה, ובכלל זה יבצע את כל הפעולות המנויות להלן:

(1) יפרסם באתר האינטרנט של משרד המשפטים, בתוך 30 ימים מתום תקופת פעילות החברה, הודעה הכוללת את פרטי הנכסים האמורים, ובכלל זה את סוג הנכס ואת שמו של בעל הזכויות האחרון בנכס; הודעה המפנה לאתר האינטרנט כאמור תפורסם מדי שישה חודשים בשני עיתונים יומיים בשפה העברית בעלי תפוצה רחבה בישראל;

(2) יבצע את כל הפעולות המנויות בתוספת הרביעית לגבי הנכסים האמורים, בתוך שנתיים מתום תקופת פעילות החברה, אלא אם כן מצא לגבי פעולה מסוימת כי הפעולה בוצעה בעבר בידי החברה או שאין בה כדי לתרום לאיתור היורשים או בעלי הזכויות האחרים בנכס או שאין הצדקה לביצוע הפעולה מנימוקים אחרים, בהתחשב בין השאר בעלויות קבלת המידע ובשווי של הנכס.

ד ב ר י ה ס ב ר

נכסים אלה, בלי שהנכסים עצמם יועברו לניהולו. ככל שהליכי הבדיקה והחקירה יעלו ממצאים בדבר קיומם של בעלי הזכויות בנכסים – יוכלו אלה להגיש בקשת השבה למדינה.

מוצע לעגן בסעיף ג.67(א) את ההוראות הקבועות כיום בסעיף 64(ב)2 לחוק, לעניין ייזום הליך חקירה ובדיקה ופעולות איתור, בכמה התאמות. במסגרת זו מוצע לקבוע כי על האפוטרופוס הכללי לפרסם באתר האינטרנט של משרד המשפטים, בתוך 30 ימים מתום תקופת פעילות החברה, את רשימת פרטי הנכסים המועברים אשר לגביהם טרם מוצה הליך החקירה לאיתור יורשים ובעלי זכויות אחרים, ומדי שישה חודשים יפרסם בשני עיתונים יומיים בשפה העברית הודעה הכוללת הפניה לאתר האינטרנט כאמור. זאת במטרה להביא לידיעת הציבור את אפשרות הגשת הבקשה לקבלת נכס מנכסים אלה, לאפוטרופוס הכללי. פרסום רשימת הנכסים יכלול את כלל הנכסים שנהולו בידי החברה, ובאופן דומה לפרסומים שבוצעו על ידה, כל זאת במטרה לאפשר לציבור את הנגישות למידע ואת האפשרות לבחון אותו ולהגיש בקשה במידת הצורך.

עוד מוצע לעגן במסגרת הסעיף את הוראת סעיף 64(ב)2 לחוק הקובעת כי על האפוטרופוס הכללי לבצע בתוך שנתיים את כל הפעולות לעניין איתור יורשים המנויות בתוספת הרביעית, ככל שהוא סבור כי יש בכך כדי לתרום לאיתור יורשים ובעלי זכויות אחרים בנכס.

לסעיף ג.67(א) המוצע

מוצע לקבוע כי האפוטרופוס הכללי ייזום הליך של חקירה ובדיקה ויפעל בשקידה סבירה לאיתור היורשים או בעלי הזכויות האחרים בנכסים המועברים אשר לגביהם לא מיצתה החברה פעולות חקירה. בין השאר, הכוונה לנכסי מקרקעין שהועברו לניהול האפוטרופוס הכללי ואשר החברה לא מיצתה פעולות חקירה לאיתור יורשים או בעלי זכויות אחרים בהם, וכן לנכסים כספיים אשר הועברו למטרות סיוע והנצחה, בלא שהחקירה בעניינם מוצתה. נכסים כספיים אלה כוללים גם קבוצת נכסים שלגביהם לא בוצעו חקירות בידי החברה, בשל שיקולים הנוגעים למהות הנכס, גודל הנכס, לוחות הזמנים וסדרי העדיפויות כפי שקבעה החברה על בסיס הוראות החוק וכן אילוצים שונים לרבות תקופת פעילות החברה.

ההסדר המוצע מבקש להשוות בין מעמדם של בעלי הזכויות הפוטנציאליים, בנכסים אשר לגביהם לא מוצתה בדיקה וחקירה, למעמדם של יורשים ובעלי זכויות אחרים בנכסים שלגביהם החקירה מוצתה.

כמו כן, ההסדר המוצע מאזן בין הצורך לממש את תכליתו הראשית של החוק – השבת נכסים ליורשיהם של נספי השואה לבין הצורך שלא לפגוע או להפחית סכומים שהוחלט על העברתם למטרות סיוע לניצולי השואה ולהנצחה. זאת, בדרך של קביעה כי האפוטרופוס הכללי ינהל חקירה על סמך המידע שיקבל מהחברה לגבי

(ב) ההוראות לפי סעיפים 26 עד 31 החלות על איתור היורשים ובעלי הזכויות האחרים בנכסים של נספי השואה, בידי החברה, יחולו, בשינויים המחויבים, על איתור היורשים ובעלי הזכויות האחרים בנכסים המועברים, בידי האפוטרופוס הכללי.

677. החליט האפוטרופוס הכללי כי יש להשיב נכס של נספה השואה ליורש או לבעל זכויות אחר בו וחלף המועד להגשת הערר על החלטתו בלי שהוגש ערר או שהוגש ערר וועדת הערר החליטה כי יש להשיב את הנכס כאמור, הכול בהתאם להוראות חוק זה כפי שהוחלו בסעיף 677(ב), יחולו ההוראות כמפורט להלן, לפי העניין:

השבת הנכסים המועברים ליורשים ולבעלי זכויות אחרים

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 677(ג) המוצע

מוצע להחיל על פעולות האפוטרופוס הכללי בנכסים המועברים את סעיפים 26 עד 31 לחוק, בשינויים המחויבים: סעיף 26 (הגשת בקשות לאחר תהליך האיתור המיוחד ובדיקתן) – הסדרת אופן הגשת הבקשה; סעיף 27 (ועדת ערר) – ההוראות בעניין הקמת ועדת הערר, חברה וסמכויותיה; סעיף 28 (הגשת ערר) – הליך ערעור על החלטות החברה, בפני ועדת הערר; סעיף 29 (החלטה בערר) – סמכות ועדת הערר לדון בערר, זכות השימוע לצדדים וסמכות לחייב בהוצאות; סעיף 30 (הצהרה על מותו של נספה השואה) – סמכות הוועדה להצהיר על מותו של נספה השואה, והקניית סמכויות בית המשפט לפי חוק הצהרת מוות, התשל"ח-1978, לוועדת הערר; סעיף 31 (אכיפת דרישה למסירת מידע) – סמכות ועדת הערר לחייב אדם למסור ידיעות, מסמכים והסברים, והקניית סמכויות ועדת חקירה לפי סעיפים 9 עד 11 לחוק ועדת חקירה, התשכ"ט-1968 לוועדת הערר; סעיף 31 (צו בדבר חליפיו של נספה השואה) – ההסדר המשפטי בעניין צווי חליפיו של נספה השואה כמוסבר לעיל וכפי שנקבע במסגרת תיקון מס' 3.

השינויים המחויבים לעניין זה מתייחסים להחלת התפקידים והסמכויות של החברה לפי סעיפים אלה על האפוטרופוס הכללי בתקופת הביניים.

לסעיף 677 המוצע

סעיף זה עניינו השבת הנכסים המועברים ליורשים ולבעלי זכויות אחרים. הליכי ההשבה מסתמכים על פעולות האיתור לפי סעיף 677 המוצע, עליהן הוחלו במסגרת אותו סעיף הוראות החוק כמפורט לעיל. לעניין ההשבה בפועל, מוצע לקבוע כי לגבי נכסים שהועברו לניהול האפוטרופוס הכללי לפי סעיף 677(ב) המוצע (קרי, נכסים שהועברו בפועל לאפוטרופוס הכללי), ואשר האפוטרופוס הכללי או ועדת הערר החליטה להשיבם יחולו, בשינויים המחויבים, הוראות סעיף 32 (השבה ליורשים ולבעלי הזכויות) וסעיף 33 לחוק (מסירת נכס). סעיף 32 קובע כי השבה ליורשים תיעשה בצירוף פירות ורווחי השקעה ובניכוי הפסדי השקעה והוצאות ניהול. לעניין זה מוצע להתאים את

לסעיפים 677(ב) ו-677 המוצעים

החוק בנוסחו כיום (בסעיף 64(ב)(1)) ביקש להחיל את הוראות חוק האפוטרופוס הכללי מהחברה, ולראות בהם "נכסים עזובים שהוגשו לגביהם בקשות שחורו". קביעה זו אינה מביאה בחשבון את החסמים שבהם נתקלה החברה בפעילותה, אשר הלכה למעשה הקשו מאוד על הליכי השבת הנכסים לבעלי הזכויות שכבר אותרו. חסמים אלה, כאמור, הובילו לתיקון מס' 3 בשנת 2014, ולקביעת מנגנון מקל יותר מבחינת אותם בעלי הזכויות, אשר עד אז נדרשו לפנות להליכים לפני הרשם לענייני ירושה להמצאת צווי ירושה או צווי קיום צוואה, הליכים אשר במידה רבה כאמור הקשו על אפשרות השלמת השבת הנכסים.

בתמיכת, המנגנון החלופי הסמיך את ועדת הערר שהוקמה לפי הוראות סעיף 27 לחוק לתת צו בדבר חליפיו של נספה השואה לעניין החוק ("צו חנ"ש"). לבקשתו של טוען לזכות בנכס – אם החברה שהנתה את קבלת הנכס בהמצאת צו ירושה או צו קיום צוואה, או לבקשת החברה – במקרים שבהם השתכנעה שלא סביר כי תוגש בקשה למתן צו ירושה או צו קיום צוואה בידי מי מהטוענים לזכות בנכס. ועדת הערר, בהחלטה, קבעה את חליפיו של נספה השואה, לרבות חליפיהם, אם יש כאלה, את חלקם בזכויותיו של נספה השואה לעניין החוק, וזאת בהתאם לדין הירושה החל על אותו עניין. לצורך מתן הצו קבעה ועדת הערר את הרכב המשפחה של נספה השואה, מועדי הפטירות במשפחה וסדרן. העתקים מהחלטות ועדת הערר הועברו לחברה, כדי שזו תיתן החלטה בבקשה להשבת הנכס. להחלטות ועדת הערר ניתן תוקף לצורכי רישום בפנקסי המקרקעין כאילו היו צווי ירושה שניתנו לפי חוק זה.

לאור האמור, וכדי להבטיח את אפשרות יישום החוק ותכלית השבת נכסים של נספי השואה לבעלי הזכויות בהם, באותם מקרים שבהם אותרו או סביר שיאותרו, מוצע להותיר על כנו את ההסדר המשפטי שתואר לעיל בעניין צו בדבר חליפיו של נספה השואה, ולהחילו, באמצעות ועדת הערר והאפוטרופוס הכללי, שיבוא לבעלי החברה, במשך כל תקופת הביניים, ביחס לנכסי נספי השואה.

(1) היה הנכס המועבר כאמור בפסקה (1) להגדרה שבסעיף 67א, יחולו הוראות סעיפים 32 ו-33, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: לענין סעיף 32, יחושבו הפירות, הרווחים, ההפסדים וההוצאות שייקפו לזכותו או לחובתו של הנכס, בהתאם להוראות סעיפים 10 ו-12 לחוק האפטרופוס הכללי כפי שהוחלו בסעיף 167;

(2) היה הנכס המועבר כאמור בפסקה (2) להגדרה שבסעיף 67א, יחולו הוראות סעיף 167.

67ה. לשם איתור היורשים או בעלי הזכויות האחרים בנכסים המועברים והשבת הנכסים לידיהם, יפעל האפטרופוס הכללי להשלמת הפעולות שביצעה החברה לשם כך, ורשאי הוא לבצע כל פעולה נוספת בהתאם להוראות פרק זה, לשם איתור או השבה כאמור.

השלמת פעולות החברה בידי האפטרופוס הכללי לענין איתור והשבה

167. הוראות סעיפים 17(א) ו-18 יחולו לענין דרישת מידע ואיסוף מידע בידי האפטרופוס הכללי לפי סעיפים 67 עד 67ה.

דרישת מידע ואיסוף מידע

167ז. על פעולות האפטרופוס הכללי בנכסים המועברים לפי פרק זה, ובכלל זה על ניהול הנכסים המועברים, יחולו ההוראות לפי סעיפים 9(א) ו-10(ג), 10 עד 14, 16, 17, 19 ו-23 לחוק האפטרופוס הכללי, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:

ניהול הנכסים המועברים – תחולת הוראות חוק האפטרופוס הכללי

ד ב ר י ה ס ב ר

פעולה לשם איתור היורשים, קרי, גם פעולות אשר החברה לא נקטה ואשר הוא סבור כי יש בהן כדי לסייע באיתור בעלי הזכויות בנכסים המועברים והשבת הנכסים לידיהם.

לסעיף 167 המוצע

לצורך ביצוע תפקידי האפטרופוס הכללי כאמור לעיל, מוצע להחיל על האפטרופוס הכללי את סעיפים 17(א) (חקירה לאיתור יורשים ובעלי זכויות) ו-18 (דרישה למסירת מידע) לחוק, סעיפים שנועדו להקנות לחברה כלים לאיסוף יעיל יותר של מידע במסגרת החקירות שהיא מבצעת.

לסעיף 167 המוצע

כאשר האפטרופוס הכללי מנהל נכסים עזובים הוא עושה כן בהתאם להסדרים הקבועים בחוק האפטרופוס הכללי. הסדרים אלה, הנוגעים בין השאר לאופן הפעלת הסמכות, השקעת הכספים, דרך הניהול ועוד, רלוונטיים גם לפעולותיו בנכסים המועברים אליו מהחברה, כפי שיתחייבו מהתיקון המוצע. לפיכך מוצע להחיל הוראות שונות מחוק האפטרופוס הכללי, על פעולות האפטרופוס הכללי בנכסים המועברים, בשינויים המחויבים לפי הענין:

סעיף 9(א) ו-10(ג) (דרך הניהול) – סעיף קטן (א) רישה קובע את חובת האפטרופוס הכללי לכנס את הנכסים שבניהולו, לנהלם ולעשות בהם מה שעשוי, לדעתו, להועיל למעוניינים בהם. המשך אותו סעיף מתייחס לחובת ייזום חקירה ובדיקה לאיתור בעלי זכויות בנכס. מכיוון שבמסגרת התיקון המוצע הוחלו על האפטרופוס הכללי חובות אחרות בענין ייזום חקירה – הוראות מכוח חוק נכסים של נספי השואה כאמור,

הוראות הסעיף כך שזקיפת הפירות, הרווחים, ההפסדים וההוצאות תיעשה לפי המנגנונים הקבועים בסעיפים 10 ו-12 לחוק האפטרופוס הכללי הנוגעים להשקעת כספים ולהוצאות ניהול בפעולות האפטרופוס הכללי.

סעיף 33 קובע כללים בענין מסירת נכס מהחברה למבקש, כנגד כתב התחייבות שלפיו המבקש מתחייב להחזיר את הנכס או את שוויי אם יוכח כי אינו בעל הזכויות בנכס או בחלקו. כללים אלה יחולו, בהתאמה, על מסירת נכס בידי האפטרופוס הכללי.

לגבי השבה של נכסים אשר מידע על אודותם הועבר לאפטרופוס הכללי, בעוד שהנכסים עצמם שהמידע נוגע להם הועברו למטרות סיוע והנצחה – יחולו הוראות סעיף 67 המוצע לענין השבה ליורשים בידי המדינה.

לסעיף 67 המוצע

פסקה (3) של סעיף 64(ב) בנוסחו כיום, קובעת כי "לשם הפעלת סמכויותיו לפי חוק האפטרופוס הכללי בקשר לנכסים שהועברו לניהולו לפי סעיף קטן זה, רשאי האפטרופוס הכללי להשלים כל פעולה שנעשתה בידי החברה לשם איתור היורשים או בעלי הזכויות האחרים בנכסים כאמור והשבת הנכסים לידיהם".

לאור התיקון המוצע והחלת הוראות שונות מחוק נכסים של נספי השואה לענין איתור והשבת הנכסים בידי האפטרופוס הכללי, מוצע להתאים הוראה זו כך שלא תכלול התייחסות לחוק האפטרופוס הכללי. כמו כן מוצע להבהיר כי פרט להשלמת פעולות שביצוען הוחל על ידי החברה, יהיה האפטרופוס הכללי רשאי לבצע כל

(1) הוראות סעיף 9(א) לחוק האפוטרופוס הכללי לעניין חובת ייזום חקירה ובדיקה לאיתור בעלי הזכויות בנכס לא יחולו;

(2) לעניין תקנה ו(א)1 לתקנות האפוטרופוס הכללי (שכר), התשל"ח-1978⁴, שהותקנו מכוח סעיף 23(א) לחוק האפוטרופוס הכללי, יהיה שכר הניהול בעד ניהול נכס מועבר כאמור בפסקה (1) להגדרה שבסעיף 67א – 2% משווי הכולל של הנכס המועבר במועד העברתו לאפוטרופוס הכללי, ובלבד שלא ייגבה שכר ניהול כאמור בעד נכס שהאפוטרופוס הכללי גבה שכר בעד ניהולו לפי סעיף 5(ב).

67. (א) סבר האפוטרופוס הכללי, לגבי נכס מועבר כאמור בפסקה (1) להגדרה שבסעיף 67א, כי אין יסוד סביר להניח שיאותרו יורשים או בעלי זכויות אחרים בו, יפעל להעברת הנכס למטרת סיוע לניצולי השואה הזקוקים לכך ולמטרת הנצחה (בסעיף זה – מטרת סיוע והנצחה) בהתאם להוראות כמפורט להלן, אף בטרם הסתיימה תקופת הביניים, ובלבד שביצע את הפעולות כאמור בסעיף 67א(2) לשם איתור היורשים או בעלי הזכויות האחרים בנכס:

העברת נכסים למטרות סיוע והנצחה

ד ב ר י ה ס ב ר

(שכר), התשל"ח-1978 (להלן – תקנות השכר), ובתקנות האפוטרופוס הכללי (השקעת כספים), התשע"ד-2014. לעניין תקנות השכר, מוצע להחיל את ההסדרים הכלליים בעניין גביית השכר כפי שקבועים בחוק האפוטרופוס הכללי, ואשר חלים על כלל הנכסים אשר האפוטרופוס הכללי מנהל. עם זאת, מוצע לקבוע כי שכר הניהול שייגבה לפי תקנה ו(א)1 לתקנות השכר בעד ניהול הנכסים אשר יעברו בפועל לאפוטרופוס הכללי, יעמוד על שיעור של 2% משווי הכולל של הנכס המועבר במועד העברתו לאפוטרופוס הכללי. שיעור מופחת זה נקבע בשעתו גם ביחס לשכר הניהול שגבה האפוטרופוס הכללי עם העברת הנכסים ממנו לחברה (לעומת 5% כמוסדר בתקנות השכר). כמו כן מוצע לקבוע כי במקום שבו כבר גבה האפוטרופוס הכללי שכר בעד ניהול נכס של נספה שואה, עובר להעברתו לחברה, לא ייגבה שכר פעם נוספת כתוצאה מהעברתו של אותו נכס מהחברה לאפוטרופוס הכללי על פי סעיף 64(ב). שאר רכיבי שכר האפוטרופוס הכללי כמפורט בתקנה ו(א) לתקנות השכר, ייגבו בהתאם לתקנות השכר.

לסעיף 67 המוצע

אחת ממטרות החוק הקבועות כיום בסעיף 1 היא העברת נכסים אשר לא אותרו בהם יורשים ובעלי זכויות אחרים, למרות מאמצים שנעשו לאיתורם, למטרת סיוע לניצולי שואה וכן למטרות הנצחת זכר השואה. מוצע לשמר מטרה זו גם במשך תקופת הביניים שלאחר תום תקופת פעילות החברה, כמפורט להלן:

לסעיף קטן (א)

ביחס לנכסים אשר הועברו בפועל לניהול האפוטרופוס הכללי (להבדיל מנכסים שלגביהם מועבר רק המידע הנוגע

מוצע, בהקשר הזה, שלא להחיל את יתר הוראות סעיף 9(א), ולהסתפק בהחלת הרישה של אותו סעיף קטן בלבד, קרי – חובת כינוס וניהול הנכסים. סעיף קטן (ג) של סעיף 9 קובע את חובות האפוטרופוס הכללי לקבל אישור של בית המשפט כאשר הוא מבקש לבצע פעולה שתוקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על פי חוק או בעת מכירת נכס בשווי העולה על הסכום הקבוע באותו סעיף. לעניין זה, הכוונה היא כי הוראות הסעיף יחולו על ניהולו השוטף של הנכס, בלי לגרוע מדרך רישום הערת הניהול במרשם המקרקעין, בדרך של הודעה לרשם, כאמור בסעיף 64(2) המוצע ובדומה לסעיף 15 לחוק החל כיום על החברה; סעיפים 10 (השקעת כספים), 11 (פרטה וחשבונות), 12 (הוצאות ניהול), 13 (עיון במסמכים) – סעיפים הקבועים הוראות המתייחסות במישרין לדרך ניהול הנכסים, חובות וסמכויות האפוטרופוס הכללי בעשותו כן, ובכלל זה ניהול הכספים בדרך של השקעה משותפת, ניהול המסמכים והמידע בנוגע להשקעת הכספים, זקיפת הוצאות ניהול, תשלומי חובה ושכר האפוטרופוס הכללי לנכס, זכות עיון של מעוניינים בנכס ביחס למסמכים הרלוונטיים; סעיף 14 (הוראות בית משפט) – סמכות בית משפט לתת הוראות לאפוטרופוס הכללי בכל הנוגע למילוי תפקידו; סעיף 16 (כשרות פעולות) – קביעת תוקפן של פעולות שנעשו בתום לב אף אם התגלה בדיעבד כי לא דובר בנכס עזוב; סעיף 17 (סמכויות עזר) – בהתייחס לחקירת אדם בבית המשפט בעניינים הרלוונטיים לתחום פעילות האפוטרופוס הכללי; סעיף 19 (תחולת הוראות) – קביעה כי דין האפוטרופוס הוא דין המדינה לעניין סעיפי החוק המוזכרים בסעיף; וסעיף 23 (ביצוע ותקנות) – החלת התקנות שנקבעו מכוח הסעיף. מדובר בתקנות האפוטרופוס הכללי (סדרי דין וביצוע), התשל"ח-1978, תקנות האפוטרופוס הכללי

⁴ ק"ת התשל"ח, עמ' 1623.

(1) היה הנכס כספים – יעבירו האפוטרופוס הכללי למפרק; היה הנכס נכס שאינו כספים – יפעל האפוטרופוס הכללי למימוש ויעביר את התמורה שתקבל מהמימוש למפרק, או יעביר את הנכס למפרק לצורך מימוש, הכול לפי שיקול דעתו של האפוטרופוס הכללי;

(2) קיבל המפרק מהאפוטרופוס הכללי לפי פסקה (1) נכס שהוא כספים או תמורה שהתקבלה ממנו מימוש הנכס בידי האפוטרופוס הכללי, יעבירם למטרות סיוע והנצחה; קיבל המפרק מהאפוטרופוס הכללי לפי פסקה (1) נכס לצורך מימוש, יפעל למימוש ולהעברת התמורה שתקבל ממנו מימוש למטרות סיוע והנצחה;

(3) העברת נכס כאמור בפסקאות (1) ו-(2) תעשה בקיזוז הוצאות שהוצאו בשל הנכס בתקופת ניהולו, ובכלל זה הוצאות המימוש.

(ב) נותרו בניהול האפוטרופוס הכללי, בתום תקופת הביניים, נכסים מועברים כאמור בפסקה (1) להגדרה שבסעיף 67א, יעבירם האפוטרופוס הכללי למפרק, והמפרק יפעל למימושם ולחלוקת התמורה שתקבל מהמימוש למטרות סיוע והנצחה בהתאם להוראות סעיף קטן (א)(2) ו-(3).

(ג) העברת כספים למטרות סיוע והנצחה בידי המפרק לפי סעיף זה תיעשה בהתאם לכללים שנקבעו לפי סעיף 64(ג1).

ד ב ר י ה ס ב ר

מתמורתו, לפי העניין, בטרם העברת הכספים למפרק, ואילו המפרק יקזז את ההוצאות כאמור. ככל שהוציא (ולעניין הוצאות המימוש – ככל שהמימוש בוצע על ידו) מהסכומים אותם יעביר למטרות סיוע והנצחה.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי נכסים אשר הועברו בפועל לניהול האפוטרופוס הכללי ונותרו בניהולו בתום תקופת הביניים, יועברו למפרק והוא יפעל להעברתם למטרות סיוע והנצחה בהתאם להוראות סעיף קטן (א)(2) ו-(3), קרי – העברת הכספים למטרות סיוע והנצחה, מימוש נכסים שאינם כספים והעברת התמורה למטרות כאמור, וההוצאות לעניין קיזוז הוצאות ניהול הנכסים ומימושם. יובהר כי במקרה זה, מימוש הנכסים יבוצע על ידי המפרק ולא על ידי האפוטרופוס הכללי. הוראה דומה מצויה כיום בסעיף 64(ב5) לחוק.

לסעיף קטן (ג)

מוצע להבהיר כי העברת הכספים למטרות סיוע והנצחה בידי המפרק תיעשה בהתאם לכללים שייקבעו לעניין זה, מכוח סעיף 64(ג1) המוצע.

להם), מוצע לקבוע כי אם סבר האפוטרופוס הכללי כי אין יסוד סביר להניח שיאותרו יורשים או בעלי זכויות אחרים בנכסים אלה, יפעל הוא להעברתם למפרק החברה שיעבירם למטרות סיוע והנצחה. מוצע כי העברת הנכסים האמורה למטרות סיוע והנצחה יכול שתיעשה גם בטרם הסתיימה תקופת הביניים, ובלבד שהאפוטרופוס הכללי ביצע את הפעולות לסעיף 67א(2), המתייחסות לפעולות איתור שונות המנויות בתוספת הרביעית לחוק.

לעניין ההעברה למפרק, מוצע לקבוע כי נכס שהוא כספים יועבר אליו ישירות, ולעומת זאת – לגבי נכס מקרקעין, מוצע להקנות לאפוטרופוס הכללי שיקול דעת, ולפיו יוכל להחליט אם לממש את הנכס ולהעביר את תמורתו למפרק לשם העברה למטרות סיוע והנצחה, ולחלופין – להעביר את הנכס למפרק כדי שזה יפעל למימוש ולהעברת התמורה למטרות כאמור.

העברת הנכסים למפרק ובאמצעותו – למטרות סיוע והנצחה, תיעשה בקיזוז הוצאות שהוצאו בשל הנכס בתקופת ניהולו, ובכלל זה הוצאות המימוש. קרי, האפוטרופוס הכללי יקזז את הוצאות הניהול, ואם מימש בעצמו את הנכס – גם את הוצאות המימוש, מנכס או

567. (א) נודע לאפוטרופוס הכללי לפי סעיף 64ב(א), על נכס שהחברה החלה בביצוע פעולות לגביו לפי סימנים ב' ו'ג' לפרק ג' ולא הועבר לידיה, והיה לו יסוד סביר להניח כי הנכס הוא נכס של נספה השואה, רשאי הוא, במהלך תקופת הביניים, להשלים את הפעולות שביצעה החברה, לצורך העברת הנכס לניהולו, ויחולו לענין זה הוראות סעיפים 10 עד 15, בשינויים המחוייבים.

(ב) הועבר נכס כאמור בסעיף קטן (א) לניהול האפוטרופוס הכללי, במהלך תקופת הביניים, יחולו לגביו, בתקופה האמורה, הוראות פרק זה החלות לגבי הנכסים המועברים, בשינויים המחוייבים ובשינויים אלה:

(1) לענין סעיף 67ג(א), התקופות המנויות בפסקאות (1) ו-(2) שבו יימנו החל במועד העברת הנכס לניהול האפוטרופוס הכללי;

(2) על אף הוראות סעיף 67ח(ב), חלפה תקופת הביניים ונותר הנכס בניהולו של האפוטרופוס הכללי יראו את הנכס כנכס עזוב כהגדרתו בחוק האפוטרופוס הכללי שניתן לגביו צו ניהול לפי אותו חוק, ויחולו הוראות החוק האמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 67ט המוצע

מוצע לקבוע הוראות שיחולו ביחס לנכס של נספה השואה אשר לא הועבר לחברה, ואשר ייודע לאפוטרופוס הכללי על אודותיו במהלך תקופת הביניים או לאחריה. הסעיף מתייחס לשתי קבוצות נכסים:

האחת, הקבוצה בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) – נכס של נספה השואה אשר החברה התחילה בפעולות לאיתורו ולהעברתו לידיה, אך פעולות אלה לא מוצו. כיום ידוע על קבוצת נכסים העונה להגדרה זו, אשר ביחס לחלקם מתנהלים הליכים משפטיים. כדי להגן על זכויות היורשים או בעלי זכויות אחרים בנכסים אלה, מוצע להותיר בידי האפוטרופוס הכללי סמכות להשלים את הפעולות שביצעה החברה, לצורך העברת הנכס לניהולו, במטרה למצות את הליכי החקירה ולאפשר ליורשים או לבעלי הזכויות האחרים שיאותרו לפעול לקבלת הנכס לידיהם, בהתאם להסדרים המשפטיים אותם מוצע להחיל לענין איתור והשבה, בתקופת הביניים. ככל שימצא האפוטרופוס הכללי כי יש לפעול במישור זה, מוצע להחיל על פעולותיו לקבלת הנכסים לניהולו את הוראות סעיפים 10 עד 15 לחוק, בשינויים המחוייבים. הוראות אלה מסדירות את החובה להעביר נכס של נספה השואה לידי החברה (סעיף 10), אפשרות הפנייה לבית משפט בענין זה (סעיף 11), סיום תקופת האחריות לנכס המועבר לחברה (סעיף 12), הוראות בענין פירוטיו של נכס (סעיף 13), מועד העברת נכסים לחברה (סעיף 14) ורישום נכסים על שם החברה (סעיף 15).

מוצע לקבוע כי מעת שהועבר נכס כאמור לניהול האפוטרופוס הכללי, יחולו לגביו בתקופת הביניים, כלל

ההוראות אותן מוצע להחיל על הנכסים המועברים במסגרת פרק ז' המוצע, ובכלל זה ההוראות המתייחסות להליכי האיתור וההשבה כמפורט לעיל, בשינויים המחוייבים ובשינויים אלה: הראשון, התאמת התקופות המנויות בסעיף 67ג(א), לענין דרישות הפרסום וביצוע פעולות איתור נוספות כמפורט בתוספת הרביעית לחוק, כך שמנייתן תחל במועד העברת הנכס אלה לניהול האפוטרופוס הכללי, ולא במועד תום תקופת פעילות החברה. מאחר שנכסים אלה לא ייכללו במצבת הנכסים המועברים, צפוי כי העברתם לאפוטרופוס הכללי, אם בכלל, תבצע במועד מאוחר יותר, והחל ממועד זה יידרש האפוטרופוס הכללי לבצע את הפעולות האמורות.

השינוי השני שמוצע לקבוע ביחס לנכסים אלה מתייחס להוראות שיחולו לגביהם בתום תקופת הביניים, במקרה שבו עדיין ייוותרו בידי האפוטרופוס הכללי. מוצע לקבוע, כי נכס כאמור אשר בתום תקופת הביניים ייוותר בידי האפוטרופוס הכללי, יראו אותו כנכס עזוב שניתן לגביו צו ניהול לפי חוק האפוטרופוס הכללי. משמעות הדבר היא כי נכסים אלה, לעומת הנכסים המועברים, לא יועברו למפרק לשם העברה למטרות סיוע והנצחה, והאפוטרופוס הכללי ינהלם במטרה לאתר יורשים או בעלי זכויות אחרים בהם בהתאם לטיפול הרגיל בנכס עזוב לפי הוראות חוק האפוטרופוס הכללי. יובהר כי בהתאם להוראות הסעיף, לא יידרש האפוטרופוס הכללי להוציא צו ניהול על פי חוק האפוטרופוס הכללי, והנכס יועבר לניהולו מכוח הוראת סעיף זה.

(ג) נודע לאפוטרופוס הכללי בתקופת הביניים או לאחריה על נכס, לפי סעיף 5(א) לחוק האפוטרופוס הכללי או לפי סעיף 2 לחוק להגנת רכוש מופקד, או בדרך אחרת, והיה לו יסוד סביר להניח כי הנכס הוא נכס של נספה השואה, יראו את הנכס כנכס עזוב כהגדרתו בחוק האפוטרופוס הכללי שניתן לגביו צו ניהול לפי אותו חוק, ויחולו הוראות החוק האמור.

(א) הוכיח אדם בתקופת הביניים או לאחריה כי הוא יורש או בעל זכויות אחר בנכס של נספה השואה שנוהל בידי החברה בתקופת פעילותה או בידי האפוטרופוס הכללי בתקופת הביניים והנכס הועבר מידיהם לאחר, יהיה אותו אדם זכאי לקבל מהמדינה את שוויו של הנכס כפי שהיה ביום שבו הועבר על ידי החברה או האפוטרופוס הכללי, לפי העניין, לאחר, ואם מומש הנכס בידי החברה או האפוטרופוס הכללי – את התמורה שהתקבלה ממכירתו, והכול בצירוף הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961⁵, ובקיומו ההוצאות שהוצאו בשל הנכס בתקופת ניהולו ובכלל זה הוצאות מימושו.

השבת שווי הנכס בידי המדינה בתקופת הביניים או לאחריה

ד ב ר י ה ס ב ר

או שבעלו אינו ידוע. בכך, מתייתר הצורך לבצע פעולות איתור וגילוי כאמור, במקרה שבו יש יסוד סביר להניח כי נכס הוא של נספה השואה. הקושי המובנה והתשומות הנדרשות בביצוע פעולות חקירה ואיתור יורשים של נספי השואה, כתנאי להוצאת צווי ניהול לנכסים אלה, אילולא ההסדר המוצע בסעיף קטן זה, היו מביאים, ככל הנראה, לחוסר יכולת פרקטית של האפוטרופוס הכללי ליישם הוראה זו, והותרת נכסים אלה, בלא טיפול ובלא ניסיון להתחקות אחר היורשים או בעלי הזכויות האחרים בהם במטרה להשיבם לידיהם.

לעניין היחס בין סעיף קטן (א) לבין סעיף קטן (ג), יובהר כי ביחס לקבוצת הנכסים הראשונה מדובר ברציפות פעולות בין החברה לבין האפוטרופוס הכללי. כלומר, במקום שבו החברה כבר נקטה פעולות ראשונות לאיתור הנכסים, רשאי האפוטרופוס הכללי לבוא בנעליה ולהשלים פעולות אלה. לאחר מכן, בהתאם לסעיף 67 המוצע, תחול הרציפות בין שני הגופים גם לעניין השלמת פעולות החברה בידי האפוטרופוס הכללי בכל הנוגע לאיתור והשבה. בתום תקופת הביניים, כמוצע, יחולו הוראות חוק האפוטרופוס הכללי הרלוונטיות על נכסים שייותרו בידי האפוטרופוס הכללי. לעומת זאת, קבוצת הנכסים השנייה מתייחסת לנכסים חדשים שלגביהם הרציפות אינה רלוונטית. החברה לא טיפלה באיתור חקירה או השבה של נכסים כאמור, והאפוטרופוס הכללי נדרש לראשונה לבצע פעולות ביחס אליהם. על כן, לגבי נכסים אלה, אין מקום להחיל את הוראות החוק, כי אם את חוק האפוטרופוס הכללי, והכול בכפוף לקביעת הסעיף כי יראו נכסים אלה כנכסים עזובים שניתן לגביהם צו ניהול.

לסעיף 67 המוצע

סעיף 64 לחוק קובע כי בכל עת לאחר תום תקופת פעילות החברה, מי שיוכיח כי הוא יורש או בעל זכויות אחר בנכס של נספה השואה שנוהל בידי החברה, יהיה

קבוצת הנכסים השנייה שאליה מתייחס הסעיף, במסגרת סעיף קטן (ג), כוללת נכסים שנודע לאפוטרופוס הכללי על אודותם במהלך תקופת הביניים או לאחריה (בהתאם להוראות חוק האפוטרופוס הכללי, החוק להגנת רכוש מופקד או בדרך אחרת), והיה לו יסוד סביר להניח כי מדובר בנכס של נספה השואה. לגבי נכסים כאמור, שלחברה לא היה מידע על אודותם וממילא לא נקטה פעולות בעניינם והם לא הועברו אליה, מוצע לקבוע כי יראו אותם כנכסים עזובים שניתן לגביהם צו ניהול לפי חוק האפוטרופוס הכללי, בדומה לקביעה לעיל ביחס לקבוצת הנכסים הראשונה, ככל שייותרו בידי האפוטרופוס הכללי בתום תקופת הביניים. כלומר, החל מתום תקופת פעילות החברה, נכס העונה להגדרה "נכס של נספה השואה", שלא טופל על ידי החברה, ינוהל על ידי האפוטרופוס הכללי בלא צורך בהוצאת צו ניהול, ויחולו בענייני הוראות חוק האפוטרופוס הכללי.

סעיף קטן (ג) המוצע מדמה את נכסי נספי השואה אשר נודע על אודותם לראשונה במהלך תקופת הביניים או לאחריה, לנכסים עזובים שניתן לגביהם צו ניהול, ובכך מקנה לאפוטרופוס הכללי, לגבי אותם נכסים, את כל הסמכויות הנתונות לו לפי חוק האפוטרופוס הכללי. כפועל יוצא מקביעה זו, ייתכנו מצבים שבהם, הלכה למעשה, ינוהלו על ידי האפוטרופוס הכללי נכסי נספי שואה שאינם "נכסים עזובים" כהגדרתם בחוק האפוטרופוס הכללי. לקביעה זו חשיבות רבה באשר להגנה על זכויותיהם של היורשים או בעלי הזכויות האחרים בנכסים אלה, והאפשרות לקבלם לידיהם. זאת, מאחר שלפי קביעה זו, די בכך שמדובר בנכס של נספה השואה כדי להעבירו לניהולו של האפוטרופוס הכללי. זאת, לעומת "נכס עזוב" כהגדרתו בחוק האפוטרופוס הכללי כיום, אשר כדי לקבל צו לניהולו מבית המשפט יש לבצע פעולות איתור וגילוי מקדימות, שמטרתן אישוש ההנחה כי אכן מדובר בנכס עזוב, וכי לא נמצא מי שרשאי ומסוגל לנהוג בו מנהג בעלים או לנהלו,

⁵ ס"ח התשכ"א, עמ' 192.

(ב) לעניין סעיף קטן (א) לא יראו בהעברת הנכסים מאת החברה לאפוטרופוס הכללי לפי סעיף 64(ב) כהעברה לאחור.

שמירת תוקף 67יא. (א) אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מתוקפן של החלטות שקיבלה החברה ופעולות שנקטה לפי חוק זה לפני תום תקופת פעילותה.

(ב) התחייבות שניתנה כלפי החברה כנגד השבה של נכס של נספה השואה או התמורה שהתקבלה ממימושו לירוש או לבעל זכויות אחר בנכס, ובכלל זה התחייבות שניתנה לחברה לפי סעיף 33, תעמוד בתוקפה בתקופת הביניים ולאחריה ויראו אותה כאילו ניתנה כלפי המדינה.

ביצוע תפקידי האפוטרופוס הכללי באמצעות אחר 67יב. (א) האפוטרופוס הכללי רשאי לבצע את תפקידיו לפי חוק זה גם באמצעות מי שיועסק בידי המפרק לפי הוראות סעיף קטן (ב).

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ב)

סעיף 33 לחוק קובע, לעניין מסירת נכס, כי החברה תמסור למבקש את הנכס כנגד כתב התחייבות שייחתם בידו או בידי בא כוחו, אשר לפיו, אם יוכח כי אינו בעל הזכויות בנכס או בחלקו, הוא מתחייב להחזיר את הנכס או את שווי של הנכס בתוך 30 ימים מהמצאת הדרישה לכך מאת החברה. פרט להתחייבות לפי סעיף 33 האמור, קיימים סוגים נוספים של התחייבויות שניתנו כלפי החברה, למשל – ייפוי כוח למכירת נכס בידי החברה, הסכמי פשרה שנחתמו מול יורשים, וכדומה. למען הסר ספק, מוצע לקבוע מפורשות כי התחייבות לפי סעיף 33 לחוק או התחייבות אחרת שניתנה על ידי יורש או בעל זכויות אחר כלפי החברה כנגד קבלת הנכס מהחברה, תעמוד בתוקפה בתקופת הביניים ולאחריה ויראו אותה כאילו ניתנה כלפי המדינה. זאת, לנוכח ההסדר ולפיו במקרים שבהם נכס הועבר לאחר, תהיה למבקש זכות חזרה למדינה לקבלת שווי של הנכס בהתאם להוראות סעיף 67 המוצע.

הוראה זו באה לשמר את רציפות הטיפול בנכסים – ככל שלא הושלם בידי החברה והותנה בהתחייבויות כאמור, וכן כדי להבהיר מפורשות כי ההתחייבויות עומדות בעינן מול המדינה, בהיותה הגורם החייב בהשבת הנכסים במקרים אלה.

לסעיף 67יב המוצע

לשם ביצוע תפקידי האפוטרופוס הכללי לפי פרק ז' המוצע, ולנוכח הניסיון והמומחיות שצברו עובדי החברה במהלך תקופת פעילותה, מוצע לאפשר לאפוטרופוס הכללי לבצע את תפקידיו כאמור באמצעות מי שהיו עובדי החברה. זאת בדרך של העסקתם בידי המפרק, בתקופת הביניים, לפי דרישת האפוטרופוס הכללי. מוצע להבהיר כי האפוטרופוס הכללי הוא שיתן הנחיות מקצועיות למי שיועסק בדרך זו, ויעביר לקופת הפירוק את עלויות ההעסקה.

זכאי לקבל מהמדינה את שווי של הנכס, או את תמורתו, אם מומש, כפי שהיה ביום שבו הועבר על ידי החברה לאחור. כמו כן קובע הסעיף הוראות בעניין נוסחת חישוב שווי התמורה (ראה דברי הסבר לסעיף 3).

מוצע לעגן במסגרת סעיף 67 הוראה דומה בעניין אפשרות של מי שהוכיח, בתקופת הביניים או לאחריה, כי הוא יורש או בעל זכויות אחר בנכס של נספה השואה, אשר נוהל על ידי החברה או על ידי האפוטרופוס הכללי והועבר לאחור, לקבל מהמדינה את שווי של הנכס – ואם מומש – את תמורתו, והכול בצירוף הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, ובקיוזו הוצאות ניהול הנכס, לרבות קיוזו הוצאות מימוש הנכס. שווי של הנכס ייקבע לפי המועד שבו הועבר על ידי החברה, או על ידי האפוטרופוס הכללי, לאחור. לעניין זה, יובהר כי לא יראו בהעברת נכס מהחברה לאפוטרופוס הכללי כ"העברה לאחור".

לסעיף 67יא המוצע

לסעיף קטן (א)

מוצע להבהיר כי אין בהוראות פרק ז' המוצע כדי לגרוע מתוקפן של החלטות שקיבלה החברה ופעולות שנקטה לפי החוק לפני תום תקופת פעילותה. סעיף זה נועד להבהיר כי אין בסמכויות שאותן מוצע להקנות לאפוטרופוס הכללי במסגרת הפרק המוצע, כדי לפתוח מחדש הליכים שכבר הסתיימו או התקבלו החלטות בעניינם. כלל ההחלטות שניתנו על ידי החברה (לפי סעיפים 22 ו-26 לחוק) ופעולותיה ממשיכות לעמוד בתוקפן גם לאחר תום תקופת פעילותה.

כך למשל, במקום שבו דחתה החברה בקשת השבה, או נתנה החלטה חלקית בבקשה – יעמדו החלטותיה בתוקף גם לאחר תום תקופת פעילותה, והאפוטרופוס הכללי או המדינה לא יידרשו לבקשות חוזרות או זהות ביחס לאותם נכסים, ככל שיופנו אליו.

(ב) לשם ביצוע תפקידי האפוטרופוס הכללי כאמור בסעיף קטן (א) ולפי דרישתו, יעסיק המפרק, בתקופת הביניים, מי שהיו עובדי החברה והם בעלי מומחיות וניסיון מתאימים לביצוע התפקידים כאמור.

(ג) האפוטרופוס הכללי יעביר לידי המפרק את עלויות ההעסקה של מי שיועסקו לפי סעיף קטן (ב).

(ד) מי שיועסק בידי המפרק לפי סעיף קטן (ב) יפעל לפי הוראות האפוטרופוס הכללי ובפיקוחו המקצועי.

(ה) אין בהוראות סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) כדי ליצור יחסי עבודה בין מי שהועסק בידי המפרק לבין האפוטרופוס הכללי או המדינה.

תיקון סעיף 74

6. בסעיף 74 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א1), במקום "כאמור בסעיפים 22, 26, 64 או 64א" יבוא "כאמור בחוק זה";

(2) בסעיף קטן (א2), במקום "כאמור בסעיף 22, 26, 64 או 64א" יבוא "כאמור בחוק זה";

(3) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ה) היתה החברה רשומה בפנקסי המקרקעין כבעלים של מקרקעין כאמור בסעיף קטן (ד), ולצורך העברתם לניהול האפוטרופוס הכללי לפי סעיף 64(ב) נדרשת העברת הזכות באותם מקרקעין על שם בעל הזכויות האחרון הידוע בהם, יחולו על העברת הזכות כאמור הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ב), בשינויים המחויבים."

ד ב ר י ה ס ב ר

הסעיפים הרלוונטיים, מוצע להחליף את ההפניה לסעיפים ספציפיים בהפניה ל"הוראות חוק זה".

בנוסף, מוצע להוסיף לסעיף 74 לחוק את סעיף קטן (ה), המתייחס לנכסי מקרקעין של נספי השואה אשר בפועל הועברו לקניין החברה ונרשמו בבעלותה. מדובר בנכסי מקרקעין שבסוף שנות המנדט הבריטי הועברו לבעלות הקרן הקיימת לישראל או לחברת הבת שלה – הימנותא, וזאת כדי למנוע את הקנייתם לממונה הבריטי על רכוש האויב, שפעל לפי פקודת המסחר עם האויב, 1939. עם חקיקת חוק נכסים של נספי השואה והקמת החברה, הועברה בפועל הבעלות בכ־130 נכסי מקרקעין כאמור, לבעלות החברה. בתיקון מס' 3 הוסדר עניינם של נכסים אלה מבחינת המיסוי, במסגרת סעיף 74(ד) לחוק.

כאמור, כיום הנכסים רשומים בבעלות החברה להשבה, כאשר ידוע לחברה במדויק מיהו הנספה שלו שייכת כל קרקע. חלק מאותם נכסים ייכלל ב"נכסים המועברים" שעל פי המוצע יועברו לאפוטרופוס הכללי בתום פעילות החברה.

יובהר כי ככלל, האפוטרופוס הכללי אינו בעל קניין בנכסי מקרקעין אלא מנהל אותם כאשר הבעלות רשומה במרשם המקרקעין על שם בעל הנכס. הותרת הבעלות בנכסי המקרקעין האמורים על שם החברה עלולה לעורר

סעיף 6 הוראות סעיף 74 לחוק קובעות כי "העברת נכסים של נספי השואה לחברה או לאפוטרופוס הכללי, השבת נכסים ליורשים או לבעלי זכויות אחרים בהם ומימוש נכסים של נספי השואה בידי החברה או האפוטרופוס הכללי לפי הוראות חוק זה, יהיו פטורים מכל אגרה, מס, היטל או תשלום חובה אחר שיש לשלמו לפי כל דין בשל ההעברה או ההשבה כאמור". בהמשך קובע הסעיף הוראות לעניין הסדרי המס בעניין מיסוי מקרקעין ומס רכוש שיחולו ביחס להשבת תמורתו של נכס של נספה השואה ליורש או לבעל זכויות אחר בו, לאחר שהנכס מומש בידי החברה או בידי האפוטרופוס הכללי בפטור כאמור. שאר הוראות סעיף 74 מתייחסות להקלות מסוימות ברישום בעקבות העברת נכסים לחברה או להשבתם, ומתן פטור לחברה מאגרות, פיקדון מתן ערובה או בטוחה בכל הליך משפטי שהיא צד לו.

כאמור, הוראת הסעיף, תעמוד בתוקפה גם לאחר תום תקופת פעילות החברה, ומשכך – ככל שהיא מתייחסת לאפוטרופוס הכללי – תחול גם ביחס לפעולותיו מכוח החוק.

במסגרת תיקון הסעיף מוצע להתאים את ההפניות הכוללות בו המתייחסות להליכי ההשבה על ידי החברה, האפוטרופוס הכללי או המדינה. נוסח הסעיף כיום מפנה בהקשר הזה לסעיפים 22, 26, 64 או 64א לחוק. לאור התיקונים המוצעים לעניין הליכי ההשבה ושינוי מספרי

- תיקון סעיף 75 7. בסעיף 75(ב) לחוק העיקרי, במקום "לפי סעיף 4(4)" יבוא "לפי סעיפים 4(א) ו-4(ג) או 67פ".
8. אחרי סעיף 79 לחוק העיקרי יבוא:
- "תחולת הוראות הפרק על פעולות האפוטרופוס הכללי בתקופת הביניים
- 79א. הוראות פרק זה, למעט סעיפים 73 ו-77, יחולו גם לעניין פעולות האפוטרופוס הכללי או מי מטעמו בתקופת הביניים לפי פרק ז', בשינויים המחויבים."
9. סעיף 83 לחוק העיקרי – בטל.

דברי הסבר

על ידי המפרק – ביחס לנכסים שיוקנו לחברה עם פירוקה ויועברו אליו לחלוקה למטרות האמורות (סעיף 64(ג)), ובין אם על ידי האפוטרופוס הכללי, באמצעות המפרק, אם סבר כי אין יסוד סביר להניח שיאותרו יורשים או בעלי זכויות אחרים בנכס שהועבר לניהולו (סעיף 67פ). בשל תום תקופת פעילות החברה, יש להתאים את ההפניה במסגרת הסעיף באופן שיחול גם על העברות כספים לסיוע, שלא בידי החברה.

כמו כן מוצע תיקון טכני להוראת הסעיף כיום, המדייק את ההפניה הקבועה בו, כך שבמקום "סעיף 4(4)" יבוא "סעיף 4(א) ו-4(ג)".

סעיף 8 מוצע לקבוע מפורשות, במסגרת סעיף 79א, כי הוראות פרק ח' לחוק יחולו על האפוטרופוס הכללי ומי שפועל מטעמו, בתקופת הביניים, למעט הוראות סעיפים 73 ו-77 לחוק.

סעיף 73(א) קובע הוראת עונשין ביחס להפרת החובה להעביר לחברה נכס של נספה השואה. סעיף 73(ב) קובע סנקציה על עובד החברה או אדם מטעמה אשר מסר מידע בניגוד להוראות סעיף 72(ב). סעיף 77 עוסק בפרסום הוראות שונות על ידי החברה באתר האינטרנט שלה. עם תום תקופת פעילות החברה, אין רלוונטיות להוראות אלה ועל כן, ולמען הסר ספק, מוצע להחריג מהקביעה ולפיה הוראות פרק ח' ימשיכו לחול ביחס לאפוטרופוס הכללי, בתקופת הביניים.

סעיף 9 מוצע לבטל את סעיף 83 לחוק, וזאת בהתאם לתיקון המוצע לסעיף 40 לחוק הקובע כי הדרך להשקעת כספים בידי החברה תהיה לפי הוראות תקנות הנאמנות (דרכי השקעת כספי הקדש ציבורי). התשס"ד-2004.

וזו נוסחו של סעיף 83 שמוצע לבטלו:

"הוראת מעבר

83. עד יום כניסתו לתוקף של תקנות ראשונות לפי סעיף 40, תהיה החברה רשאית להשקיע כספים כאמור באותו סעיף גם לפי הוראות תקנות הנאמנות (דרכי השקעת כספי הקדש ציבורי). התשס"ד-2004."

קשיים מעשיים ומשפטיים, בין השאר בשל הפירוק בו תהיה מצויה החברה. כדי למנוע קשיים אלה וכדי להעביר נכסים אלה לניהול האפוטרופוס הכללי, בדומה לשאר הנכסים המועברים לניהולו, יטפלו החברה והאפוטרופוס הכללי, עובר לפירוק החברה, ברישום הבעלות על שם בעל הזכויות האחרון הידוע בהם – כלומר נספי השואה שרכשו אותם במקור, ובכך יושוו המצב המשפטי של נכסים אלה, מבחינת החוק, למצבם המשפטי של שאר הנכסים אשר יועברו לניהולו של האפוטרופוס הכללי.

העברה כזו היא לכאורה עסקה במקרקעין שגוררת עמה חיוב בתשלום מסים והיטלים שונים ולצורך רישומה במרשם המקרקעין מצריכה המצאת אישורים מרשויות המס ומהרשויות המקומיות. כדי למנוע חיובים אלה מוצע להחיל גם על העברה זו, מהחברה על שם הנספים, את הוראות סעיפים 74(א) עד (ב) שעניינם פטור מתשלום מסים והיטלים שונים ומהצורך להמציא אישורים על תשלומם בעת ביצוע פעולות על פי החוק, שמהותן אינה עסקה כלכלית אלא הן חלק מהטיפול הייחודי בנכסיהם של נספי השואה לפי חוק זה.

סעיף 7 סעיף 75(א) לחוק קובע כי "סיוע ותמיכה הניתנים למטרת סיוע או למטרת הנצחה, לא ייחשבו כהכנסה לענין פקודת מס הכנסה, או לענין תשלומי חובה או היטלים אחרים, לפי כל דין". סעיף קטן (ב) קובע כי "סיוע לניצול שואה לפי סעיף 4(4) לא ייחשב כהכנסה לענין גמלאות לפי חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, ולענין חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980, והוא אינו ניתן להעברה, לערבות או לעיקול בכל דרך שהיא אלא לשם תשלום מזונות לפי פסק דין של בית המשפט או בית דין מוסמך".

הוראה זו ממשיכה לעמוד בתוקפה גם ביחס לכספי הסיוע שיחולקו על ידי המפרק, ובכלל זה כספים שיועברו אליו מהאפוטרופוס הכללי למטרות אלה, עם תום תקופת פעילות החברה.

עם זאת, מוצע לעדכן את ההפניה לסעיף 4(4) לחוק במסגרת הסעיף, ולהפנות גם לסעיפים 64(ג) ו-67פ בנוסחם המוצע. סעיפים אלה כוללים, בהתאמה, את ההוראות בדבר חובת העברת הכספים למטרות סיוע והנצחה, בין אם

10. בתוספת הרביעית לחוק העיקרי, בכותרת, במקום "(סעיף 68(ב))" יבוא "סעיפים תיקון התוספת הרביעית 2)א(ג)68(ב))".
11. בחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963, בסעיף 3, במקום "או לחברה כהגדרתה בחוק" יבוא "או לחברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ או לאפוטרופוס הכללי מכוח חוק".
12. בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, בסעיף 350(א), בפסקה (8), במקום "סעיף 4(4)" יבוא "סעיף 4(א)4" ובסופה יבוא "או לפי סעיפים 64(ג) או 67 לחוק האמור".
13. בחוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978, בסעיף 15 –
- (1) בסעיף קטן (ג)1(1), המילים "נכס של נספה השואה או" – יימחק;
 - (2) בסעיף קטן (ג)3(1), המילים "שאינו נכס של נספה השואה" – יימחק;
 - (3) בסעיף קטן (ה), ההגדרה "נכס של נספה שואה" – תימחק.

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיף 7 לתיקון זה, מוצע לעדכן את ההפניה לסעיף 4(4), ולהפנות גם לסעיפים 64(ג) או 67 כנוסחם המוצע.

בכך, תחול הוראת סעיף 350(א)8 לחוק הביטוח הלאומי גם על כספי הסיוע שיחולקו לניצולי השואה לאחר תום תקופת פעילות החברה – מכוח הוראות חוק נכסים של נספי השואה – הן על ידי המפרק, ביחס לנכסים שיוקנו לחברה עם פירוקה ויועברו אליו לחלוקה למטרות האמורות (סעיף 64ג), והן על ידי האפוטרופוס הכללי, באמצעות המפרק, אם סבר כי אין יסוד סביר להניח שיאותרו יורשים או בעלי זכויות אחרים בנכס שהועבר לניהולו (סעיף 67ח).

כמו כן מוצע תיקון טכני להוראת הסעיף כיום, המדייק את ההפניה הקבועה בו, כך שבמקום "סעיף 4(4)" יבוא "סעיף 4(א)4".

סעיף 13 סעיף 15 לחוק האפוטרופוס הכללי קובע הוראות בעניין סיום הניהול של נכסים עזובים בידי האפוטרופוס הכללי, שחרורם לבעלי הזכויות בהם או העברתם לקניין המדינה, לפי העניין. נכסים עזובים מוגדרים בסעיף 1 לחוק האפוטרופוס הכללי.

הוראות הסעיף בעניין העברה לקניין המדינה מחריגות מתחולתן נכסים של נספי השואה. זאת, לנוכח ההסדר הספציפי שיוחד בחוק נכסים של נספי השואה, לטיפול בנכסים אלה. הגדרת "נכס של נספה שואה" במסגרת הסעיף מפנה להגדרה בחוק נכסים של נספי השואה.

בהתאם לתיקון המוצע לחוק נכסים של נספי השואה, בתום תקופת הביניים ישוּבו הוראות חוק האפוטרופוס הכללי לחול גם ביחס לנכסים של נספי השואה, אשר יראו אותם – כאמור בסעיף 67 כנוסחו המוצע בסעיף 5 לתיקון זה, כנכסים עזובים אשר ניתן לגביהם צו ניהול. משכך מוצע להתאים את הוראות סעיף 15 לחוק האפוטרופוס הכללי, ולמחוק את ההחרגה של נכסי נספי השואה במסגרתן.

סעיף 10 מוצע לתקן בתיקון טכני את כותרת התוספת הרביעית לחוק, בהתאם לסעיפי החוק המתייחסים אליה, בעקבות התיקון המוצע.

סעיף 11 סעיף 3 לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963 (להלן – חוק מיסוי מקרקעין) קובע כי "הקניית זכות במקרקעין או זכות באיגוד... לחברה כהגדרתה בחוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו-2006 – אינה "מכירת זכות במקרקעין" או "פעולה באיגוד" לענין חוק זה; ובמכירת זכות במקרקעין או בפעולה באיגוד על ידי מי שהוקנתה לו כאמור, יחושב המס, לרבות לפי סעיף 7א, כאילו נמכרה הזכות או נעשתה הפעולה על ידי מי שממנו הוקנתה". בהתאם לסעיף זה, פעולת העברת נכסים לחברה, מכוח החוק, אינה נחשבת כ"מכירת זכות במקרקעין".

עם תום תקופת פעילות החברה, ולנוכח הרציפות בין פעולותיה לבין פעולות האפוטרופוס הכללי אשר יבוא במקומה, מוצע להרחיב את הוראת הסעיף כך שיחול גם ביחס לנכסים שהועברו לניהול האפוטרופוס הכללי לפי חוק זה – בין אם הועברו אליו מהחברה, ובין אם הועברו לניהולו בדרך אחרת, הכול לפי הוראות החוק המוצע.

סעיף 12 סעיף 350 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי), עניינו "הכנסות פטורות ממדי ביטוח". סעיף קטן (א)8 קובע כי לעניין תשלום דמי ביטוח לא יראו כהכנסה סיוע הניתן לניצול השואה לפי הרישה של סעיף 4(4) לחוק נכסים של נספי השואה. סעיף 4(4) האמור מתייחס לתפקידה של החברה לתת סיוע לניצולי השואה הזקוקים לכך עם תום תקופת פעילות החברה, עדיין יחולקו כספים למטרות סיוע כאמור בידי מפרק החברה, מכוח סעיפים 64(ג) ו-67ח. לפיכך, ובדומה לתיקון המוצע לסעיף 75 לחוק כנוסחו

⁶ ס"ח התשכ"ג, עמ' 156; התשע"ז, עמ' 273.

⁷ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התשע"ז, עמ' 390.

⁸ ס"ח התשל"ח, עמ' 61; התשע"ג, עמ' 121.

14. תחילתו של סעיף 15 לחוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978, כנוסחו בסעיף 13 לחוק זה, ביום ח' בטבת התשפ"ג (1 בינואר 2023).

ד ב ר י ה ס ב ר

תחילתו של תיקון סעיף 15 לחוק האפוטרופוס הכללי כנוסחו בסעיף 13 לתיקון זה, יהיה בתום תקופת הביניים, ביום ח' בטבת התשפ"ג (1 בינואר 2023).

סעיף 14 תחילתו של התיקון המוצע, המסדיר בין השאר הוראות לעניין העברת הפעילות מהחברה לאפוטרופוס הכללי במסגרת היערכות לתום תקופת פעילותה – הוא במועד פרסום החוק, עם זאת, מועד